

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 1 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore („Službeni list CG“, br. 40/10,6/13, 70/17 i 125/23) i člana 12 stav 2 Statuta Centralne banke Crne Gore („Službeni list CG“, broj 78/24), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici od 29. novembra 2024. godine, utvrdio je

POLITIKU CENTRALNE BANKE CRNE GORE U 2025. GODINI

- I. U skladu sa ustavnim odgovornostima za monetarnu i finansijsku stabilnost i funkcionisanje bankarskog sistema, polazeći od zakonom utvrđene nezavisnosti, Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka), radi ostvarivanja ciljeva i izvršavanja funkcija, u 2025. godini:
 1. Vodiće politiku očuvanja monetarne i finansijske stabilnosti, koristeći raspoložive instrumente i mjere iz svoje nadležnosti u cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema, a naročito stabilnosti, sigurnosti i otpornosti bankarskog sektora. Radi podsticanja i očuvanja monetarne stabilnosti, vodiće aktivnu politiku obavezne rezerve zasnovanu na ocjeni efektivnosti i efikasnosti primjene postojećih rješenja. Pratiće adekvatnost i efekte uvedenih monetarnih i makroprudencijalnih mjera i, po potrebi, pristupiti profilisanju i implementaciji drugih instrumenata i mjera ovih politika. Radi podsticanja i očuvanja finansijske stabilnosti, sprovodiće makroekonomska i finansijska istraživanja i prognoze, nastaviće rad na razvoju strukturnih makroekonomskih modela i modela za makrostresno testiranje. Unapređivaće indikatore za ocjenu stanja finansijske stabilnosti i prevenciju pojave sistemskih rizika, kao i okvir za djelovanje u uslovima finansijske krize. Afirmisaće primjenu međunarodnih/evropskih regulatornih standarda i najboljih praksi u oblasti finansijske stabilnosti i monetarne politike. Podržavaće izradu i publikovanje naučnih radova u oblasti monetarne politike, makroekonomije, finansija i finansijske stabilnosti, uključujući zelenu i digitalnu tranziciju.
 2. Nastaviće aktivnosti na daljem usklađivanju regulative sa relevantnom evropskom pravnom tekovinom kroz implementaciju izmjena i dopuna Zakona o kreditnim institucijama, a nakon njegovog usvajanja i kroz donošenje podzakonskih akata za njegovo sprovođenje i uz kontinuirano pružanje pomoći kreditnim institucijama u procesu njihove primjene. Istovremeno će se raditi i na daljem usaglašavanju pomenutog Zakona sa novom regulativom Evropske unije (EU) (CRD6/CRR3). Realizovaće se aktivnosti na unapređenju registra zaduženja (Kreditni registar) kroz međuinstitucionalnu saradnju (EBRD, WB, SDT, Fond PIO, Poreska uprava, MUP), uključujući i kreiranje novih proizvoda i usluga Kreditnog registra za potrebe Centralne banke i bolje procjene kreditnog rizika finansijskih institucija. Kroz dalji razvoj supervizorskih alata i tehnika, poboljšanje i jačanje kapaciteta zaposlenih za prepoznavanje i brzo reagovanje na rizike kreditnih institucija i pružalaca finansijskih usluga aktivno će se raditi na unapređenju procesa kontrole i njegovom usklađivanju sa nadzornim praksama u Evropskoj uniji. Kontinuirano će se razvijati sistem izvještavanja kreditnih institucija i pružalaca finansijskih usluga i unapređivati analitička podrška radi dobijanja sveobuhvatnije i kvalitetnije slike o njihovom finansijskom stanju i poslovanju.

Nastaviće se sa kontinuiranim i planskim vršenjem neposrednih i posrednih kontrola i sprovođenjem tematskih (horizontalnih) kontrola poslovanja kreditnih institucija i pružalaca finansijskih usluga i, u zavisnosti od utvrđenog činjeničnog stanja i rizičnog profila ovih subjekata, preduzimaće potrebne mjere, kao i druge radnje i aktivnosti u cilju održavanja zdravog bankarskog sistema. Otpočeće se sa aktivnostima na unapređenju i optimizaciji organizacione strukture u dijelu sprovođenja supervizorske funkcije, u cilju prilagođavanja organizacije rada zahtjevima koje nameće novi regulatorni okvir i buduće integracije u Evropsku uniju i Eurosistem. Kontinuirano će raditi na unapređenju procesa sveobuhvatne supervizorske procjene kreditnih institucija (tzv. SREP procesa), sa ciljem harmonizacije sa metodologijom Evropske centralne banke (ECB) i drugim EU praksama koje se mogu primijeniti na crnogorski bankarski sistem. Nastaviće se sa primjenom politike opreznog pristupa u postupcima izdavanja dozvola za rad kreditnim i ostalim institucijama u nadležnosti Centralne banke, kao i kod odlučivanja u postupcima po zahtjevima za izdavanje odobrenja na osnovu Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnim poslovima.

Radiće se na daljem razvoju planova sanacije za sve kreditne institucije, obračunu minimalnog regulatornog kapitala i kvalifikovanih obaveza za kreditne institucije, kao i obračunu redovnih doprinosa koje kreditne institucije treba da uplaćuju Sanacionom fondu. Nastaviće se aktivnosti na daljem usklađivanju sa evropskim regulatornim okvirom u cilju donošenja dodatnih podzakonskih akata kojima se uređuje oblast sanacije, sa ciljem poboljšanja operativnog izvršenja sanacije kreditnih institucija, kao i jačanja nadležnosti organa za sanaciju. Saradivaće se intenzivno sa organima za sanaciju matičnih kreditnih institucija i grupa kreditnih institucija iz drugih država koja imaju zavisna pravna lica u Crnoj Gori, kao i sa Jedinostvenim odborom EU za sanaciju (*Single Resolution Board* - SRB) u pogledu razmjene informacija, kao i u pogledu planiranja sanacije kreditnih institucija sa prekograničnim poslovanjem.

Kroz razvoj i unapređenje primjene pristupa kontrola zasnovanih na procjeni rizika, kao i procjeni upravljanja rizicima od strane obveznika, podstičaće se dalje unapređenje sistema u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma od strane subjekata nad kojima Centralna banka vrši nadzor. Posebna pažnja biće posvećena implementaciji naprednih tehnologija za detekciju i prevenciju sumnjivih aktivnosti, uključujući automatizovane alate za analizu transakcija za identifikaciju potencijalnih rizika. Osnajivaće se saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama u ovoj oblasti, unapređivati regulatorni okvir i implementacija međunarodnih standarda, i aktivno učestvovati u radu delegacije Crne Gore pri Komitetu Savjeta Evrope – *Moneyval*-u. Radiće se na jačanju regulatornog okvira za kreditne institucije kako bi se obezbijedilo da adekvatno razvijaju i implementiraju efikasne sisteme upravljanja rizicima, u skladu sa zakonskim i međunarodnim standardima i najboljim praksama. Razvijanjem i unapređivanjem procesa izvještavanja i praćenje sumnjivih aktivnosti stvaraće se uslovi da obveznici proaktivno identifikuju i minimiziraju potencijalne rizike.

Nastaviće se sprovođenje politike zaštite potrošača usmjerene na jačanje povjerenja potrošača u finansijski sektor i promovisanje finansijske inkluzije, sa

posebnim fokusom na rizične i ranjive kategorije potrošača. Preuzeće se aktivnija uloga u cilju osiguranja efikasne implementacije novog regulatornog okvira i ostvarenja visokog nivoa usklađenosti u poslovanju kreditora sa propisima koji uređuju zaštitu potrošača, intenziviraće se nadzorne aktivnosti i uvesti novi kontrolni mehanizmi za kreditore. Kontinuirano će se raditi na zaštiti ekonomskih interesa potrošača i smanjenju finansijskog rizika, podsticanju odgovornog kreditiranja i uspostavljanju procedura za rano prepoznavanje potrošača koji mogu imati poteškoća u otplati, čime se doprinosi zaštiti njihovih prava i smanjenju finansijskih rizika. Nastaviće se aktivnosti na implementaciji „Programa razvoja finansijske edukacije u Crnoj Gori 2023–2027“.

3. Podržavaće ostvarivanje ekonomske politike Vlade Crne Gore, ne dovodeći u pitanje ustavne odgovornosti, ostvarivanje ciljeva i nezavisnost Centralne banke, i to: implementacijom mjera i instrumenata u funkciji održavanja finansijske stabilnosti i podsticanja ekonomskog rasta i razvoja.
4. Sprovodiće aktivnosti koje će obezbijediti održavanje sigurnog, efikasnog Platnog sistema Centralne banke, kao i platnog prometa uopšte. U cilju daljeg unapređenja Platnog sistema finalizovaće se tekući Projekat modernizacije postojećeg Platnog sistema, implementacijom međunarodnih standarda, principa i najboljih praksi funkcionisanja savremenih platnih sistema.

Nastaviće sa aktivnostima na uvođenju sistema za instant plaćanja, u cilju obezbjeđivanja jednostavnijeg i bržeg izvršavanja platnih transakcija i podsticanja konkurentnosti na tržištu i/ili smanjenja troškova.

Nastaviće da aktivno učestvuje i podržava razvoj tržišta plaćanja kroz unapređenje infrastrukturnog okvira i podršku razvoja digitalizacije u oblasti plaćanja. Zajedno sa ostalim zainteresovanim stranama crnogorskog fintech ekosistema radiće na implementaciji Strategije finansijskih tehnologija (*Fintech*) za Crnu Goru 2025–2029.

Sprovodiće koordinaciju aktivnosti različitih zainteresovanih subjekata, kao i praćenje izvršenja tih aktivnosti, kako bi se omogućio efikasan pristup crnogorskih pružalaca platnih usluga Jedinostvenom tržištu plaćanja u eurima (SEPA), odnosno njihovo povezivanje na SEPA platne šeme. U tom dijelu, razmotriće se i mogućnosti implementacije Automatizovanog klirinškog sistema (ACH), koji bi služio za obradu SEPA platnih transakcija.

Sprovodiće aktivnosti na implementaciji Zakona o platnom prometu uz kontinuirano pružanje pomoći pružaocima platnih usluga u procesu njihove primjene. Kontinuirano će pratiti dalji razvoj EU regulative u segmentu platnih usluga, a naročito dešavanja vezana za usvajanje paketa EU regulative tzv. PSD3, koja će imati značajan uticaj na propise u Crnoj Gori.

Blagovremeno će odlučivati u postupcima izdavanja odobrenja platnim institucijama i institucijama za elektronski novac na osnovu Zakona o platnom prometu i ažurno vršiti upise i brisanja iz registara za koje je Centralna banka nadležna.

Nastaviće sa kontinuiranim vršenjem neposredne i posredne kontrole, u cilju obezbjeđivanja poslovanja pružalaca platnih usluga u skladu sa zakonom i propisima donešenim na osnovu zakona, unapređivanjem kvaliteta obavljanja usluga platnog prometa preduzimanjem potrebnih mjera, kao i drugih radnji i aktivnosti u skladu sa zakonom. Takođe, u kontinuitetu će pratiti usklađenost poslovanja platnih institucija i institucija za elektronski novac sa Zakonom o međunarodnim restriktivnim mjerama i odlukama Vlade Crne Gore koje se odnose na međunarodne restriktivne mjere.

Preduzimaće aktivnosti u cilju daljeg unapređenja sprovođenja postupka prinudne naplate.

5. U cilju efikasnog funkcionisanja poslova upravljanja međunarodnim rezervama, u okruženju koje posebno karakteriše neizvjesnost u geopolitičkim kretanjima, a rukovodeći se primarno principima likvidnosti i sigurnosti ulaganja, upravljaće međunarodnim rezervama u skladu sa definisanom investicionom politikom. Permanentno će pratiti situaciju na međunarodnom finansijskom tržištu i revidirati, a po potrebi i inovirati, investicionu politiku, pri čemu će razmatrati uvođenje novih i repozicioniranje postojećih finansijskih instrumenata, kao i saradnju sa novim inostranim partnerima. Analiziraće rizični profil kreditnih institucija i emitenata, kao i tržišne uslove, s ciljem poboljšanja odnosa rizika ulaganja i ostvarenog prinosa. U skladu sa opredjeljenjem i „zelenom“ agendom, nastaviće sa razvijanjem ESG (*Environmental, social and governance*) principa u okviru upravljanja međunarodnim rezervama. Radiće na digitalizaciji procesa vezanih za upravljanje međunarodnim rezervama i unapređivati poslove plantog prometa sa inostranstvom.
6. Obezbijediće kvalitetno i efikasno obavljanje poslova depozitara, bankara i fiskalnog agenta državnih organa i organizacija rukovodeći se potrebama i zahtjevima klijenata, uz unapređivanje internih sistema povezanih sa ovim poslovima.
7. Radiće na uspostavljanju procesa planiranja i izvještavanja upravljanja gotovinom, po uzoru na centralne banke Evropske unije, čime bi se pravovremeno pripremili za ulazak u Eurosistem. Kontinuirano će raditi na sveobuhvatnom i efikasnom sagledavanju potreba i planiranju optimalnih količina i apoenske strukture gotovog novca neophodnog za uredno i blagovremeno snabdijevanje kreditnih institucija i drugih klijenata Centralne banke. Razvijaće infrastrukturu za potrebe unapređenja rada Trezora Centralne banke, formiranja adekvatne i kvalitetne baze podataka i kroz saradnju sa nadležnim državnim organima i institucijama u Crnoj Gori i inostranstvu, raditi na optimizaciji i pojednostavljenju snabdijevanja gotovinom. Nastaviće aktivnosti na sprovođenju zaštite eura od falsifikovanja, kao i saradnju sa nadležnim inostranim i domaćim institucijama (Evropska centralna banka, Evropska komisija, Evropski centar za tehničku i naučnu saradnju, Vrhovno državno tužilaštvo i Uprava policije). Unapređivaće analizu sumnjivih primjeraka novčanica i kovanog novca, upoznaće javnost sa osnovnim sigurnosnim elementima na novčanicama i kovanicama i na taj način doprinijeti bržem i efikasnijem otkrivanju falsifikata.

8. Kontinuirano će unapređivati statistiku za koju je nadležna kao zvanični proizvođač statistike, a posebna pažnja će biti posvećena implementaciji međunarodnih metodologija. U procesu usklađivanja za pružanje međunarodno uporedivih podataka, preći će se na novi sistem izvještavanja kreditnih institucija prema Centralnoj banci i pripremu izvještavanja prema ECB u dijelu monetarne i finansijske statistike. Nastaviće se aktivnosti na razvoju statistike finansijskih računa i izvještavanje Eurostata. Nastaviće se proces harmonizacije statistike platnog bilansa, međunarodne investicione pozicije i spoljnog duga sa zahtjevima EU i pravovremeno izvještavanje Eurostata. Automatizacija procesa izvještavanja u cilju poboljšanja tačnosti i efikasnosti u prikupljanju i analizi podataka, kao i kontinuiran razvoj i unapređenje sistema izvještavanja.
9. Nastaviće sa ubrzanim procesom ispunjavanja obaveza koji proizilaze iz pregovaračkog procesa, sa fokusom na usklađivanje i dalji razvoj svojih regulatornih i institucionalnih kapaciteta sa evropskim standardima centralnog bankarstva, uz jačanje efikasnosti i transparentnosti svojih operativnih politika, kako bi se unaprijedila stabilnost finansijskog sistema i doprinijelo ostvarivanju ekonomskih ciljeva. Poseban fokus će biti na ispunjavanju mjerila za privremeno zatvaranje pregovaračkih poglavlja 4 – Slobodno kretanje kapitala, 9 – Finansijske usluge i 17 – Ekonomska i monetarna unija, koja se direktno odnose na nadležnosti Centralne banke.

Nastaviće konstruktivnu saradnju sa međunarodnim institucijama i organizacijama (MMF, Grupacija Svjetske banke, EBRD, BIS, OECD, NGFS, SBFN i drugim relevantnim organizacijama) kako bi unaprijedila svoje poslovanje i prilagodila se savremenim izazovima i promjenljivom okruženju.

Razvijaće saradnju sa supervizorima stranih matičnih banaka i bankarskih grupa koje imaju zavisna pravna lica u Crnoj Gori, kao i ključnim finansijskim institucijama poput Evropske banke za obnovu i razvoj, Evropske centralne banke i Evropskog bankarskog regulatora sa ciljem usklađivanja supervizorskih aktivnosti. Pratiće, radi implementacije, međunarodne multilateralne dogovore i usvojene konvencije u oblasti bankarstva. Sa ciljem daljeg usklađivanja regulatornog, institucionalnog i operativnog okvira sa standardima Evropskog sistema centralnih banaka, nastaviće se sa aktivnim učešćem u pripremi i implementaciji projekata koji se finansiraju iz fondova Evropske unije. Intenziviraće aktivnosti na snaženju institucionalnih i administrativnih kapaciteta i stvaranju uslova za buduće nesmetano funkcionisanje Centralne banke u okviru Evropskog sistema centralnih banaka.

10. Nastaviće sa razvojem zaposlenih, sa posebnim akcentom na razvoj dinamičnog, motivisanog i angažovanog tima, koji doprinosi transformaciji organizacije u agilniju, efikasniju i inovativniju instituciju. Fokus će biti usmjeren na razvoj korporativne kulture, unapređenje internih komunikacija, kontinuirano profesionalno usavršavanje i razvoj talenata. Ključni elementi tog razvoja odnosiće se na definisanje i promociju korporativnih vrijednosti, unapređenje stručnih kompetencija i znanja, razvoj bihevioralnih kompetencija, razvoj internih komunikacija i prepoznavanje i razvoj talenata. Nastaviće se sa afirmacijom transparentnog i na kompetencijama zasnovanog sistema zapošljavanja, koji integriše vrijednosti koje čine osnovu poslovanja CBCG

11. Nastaviće da blagovremeno pruža pouzdane i precizne informacije o svim aspektima poslovanja, polazeći od najviših standarda transparentnosti. Posvećeno će raditi na jačanju povjerenja javnosti u rad Centralne banke i davanju doprinosa društvu, sa naglaskom na transparentnost, otvorenu komunikaciju i održivost. Polazeći od najviših standarda transparentnosti, dosljedno će predstavljati svoje strateške ciljeve, aktivnosti i rezultate, sa ciljem boljeg objašnjavanja javnosti uloge i zadataka Centralne banke, preduzetih mjera, kao i značaja finansijske stabilnosti i sigurnosti bankarskog sistema. Koristeći savremene alate i kanale komunikacije, radiće na podizanju nivoa finansijskog znanja javnosti, kako sprovođenjem tradicionalnih projekata poput „Nedjelje štednje“, „Svjetske nedjelje novca“ i „Godišnje nagrade CBCG“, tako i promovisanjem novih inicijativa usmjerenih na promovisanje izvrsnosti i ESG principa poslovanja. Posebna pažnja u okviru procesa transformacije i modernizacije Centralne banke biće posvećena razvoju i unapređenju digitalnih kanala komunikacije, kako bi informacije bile dostupne, interaktivne i prilagođene potrebama savremenog društva.
12. Nastaviće sa aktivnostima na promociji Muzeja novca, kao institucije od kulturno-istorijskog značaja i institucije od značaja za edukovanje javnosti i promovisanje uloge i važnosti Centralne banke u finansijskom sistemu Crne Gore. Takođe, nastaviće aktivnosti, u skladu sa objektivnim mogućnostima, na daljem sakupljanju muzejskog materijala radi dopunjavanja numizmatičke zbirke, u cilju očuvanja, zaštite i zadržavanja istorijskog i kulturnog naslijeđa iz oblasti numizmatike u Crnoj Gori.
13. Nastaviće da unapređuje i ostale oblasti iz svoje nadležnosti koje su od značaja za ostvarivanje ciljeva i izvršavanje funkcija, i to: informacioni sistem uz obezbjeđivanje adekvatnog nivoa njegove raspoloživosti i sigurnosti, a naročito informacione, komunikacione i tehnološke infrastrukture koja je namijenjena kao podrška za rad Platnom sistemu Centralne banke, glavnom bankarskom sistemu, sistemu prinudne naplate, kao i ostalim sistemskim servisima za potrebe internih i eksternih korisnika; sistema za upravljanje operativnim rizikom, bezbjednošću informacija, kontinuiteta poslovanja, primjereno standardima i dobroj praksi iz ovih oblasti u okviru Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke. Pokrenuće projekat digitalizacije Centralne banke.
14. Nastaviće da se u okviru svog poslovanja vodi principima društveno odgovorne institucije, kao i da usvaja, promoviše i primjenjuje proklamovana načela u oblasti ljudskih prava, prava iz oblasti rada, zaštite životne sredine i borbe protiv korupcije, koji su definisani u Globalnom sporazumu Ujedinjenih nacija. U skladu sa finansijskim mogućnostima, nastaviće da izdvaja dio svog prihoda za humanitarne akcije i podršku razvoju kulturnih, istorijskih i drugih vrijednosti društva, te tako, kroz javno učešće u brojnim društvenim aktivnostima, doprinositi jačanju civilnog društva. Nastaviće da vodi politiku aktivnog djelovanja na jačanju otpornosti finansijskog sistema na izazove klimatskih promjena i da usklađuje poslovanje sa ciljevima održivog razvoja i principima zelene i ESG ekonomije – životna sredina, društvo i upravljanje.

II. Ova politika objavljuje se na internet stranici Centralne banke Crne Gore.

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O. br. 0101-9206-3/2024
Podgorica, 29.11.2024. godine

**PREDSJEDAVAJUĆA
GUVERNERKA**

dr Irena Radović, s.r.